

Чи стане зміна правил для парламентських виборів політичним пріоритетом?

Пост-реліз

1 листопада 2017 року, УНІАН

Прозорий і конкурентний процес виборів є справедливим прагненням українського суспільства після Революції Гідності та очікуванням, що саме ці принципи ляжуть в основу нових правил для парламентських виборів.

Між тим, реформи у цьому напрямку так і не розпочалися. 17 жовтня 2017 року Верховна Рада відкинула законопроект, який міг стати основою для руху в бік пропорційної виборчої системи із регіональними відкритими списками, що є як зобов'язанням більшості парламентських фракцій, так і багаторазовою рекомендацією Парламентської Асамблеї Ради Європи. Не виключено, що така ж доля чекає на проект Виборчого Кодексу (3112-1), – такий прогноз на прес-конференції 1 листопада 2017 року дали представники неурядових організацій, що тривалий час працюють у сфері демократії та виборів і входять до **Групи з виборів Реанімаційного пакету реформ**, – Ольга Айвазовська (Громадянська мережа ОПОРА), Олександр Бурмагін (Платформа прав людини), Світлана Конончук (Український незалежний центр політичних досліджень). Експерти звертають увагу на брак відкритої публічної дискусії щодо змісту змін правил виборів і виборчої системи, зокрема, щодо часових рамок такої реформи, політичних провідників цього процесу.

Вони нагадали, що наразі доля реформ у сфері виборів багато в чому залежить від позиції Верховної Ради щодо розгляду проектів Виборчих кодексів, один (3112-1) із яких містить пропозицію для парламентських виборів пропорційної виборчої системи із відкритими списками, та інший (3112) – пропорційної виборчої системи з висуненням окремих кандидатів від партій в номінаційних округах, аналогічної тій, що застосовувалась під час місцевих виборів 2015 року.

Якщо парламент буде зволікати із визначенням пріоритетів реформи виборчої системи та буде ігнорувати потребу узгодити правила проведення виборів із новою суспільною ситуацією, на виборах 2019 року суспільство зіткнеться з недоліками застосування чинної виборчої системи і закритих списків – непрозорим формуванням складу Верховної Ради, клієнтелізмом, умовами для легкого застосування адміністративного ресурсу та політичної корупції, складнощами для голосування внутрішньо переміщених осіб і як наслідок – із недостатньою репрезентативністю та легітимністю парламенту. За таких умов наступний шанс на оновлення правил виборів може настати лише в 2024 році.

Як зазначила координатор виборчих програм Громадянської мережі ОПОРА Ольга Айвазовська, прогрес у питанні реформи виборчої системи має забезпечуватися через політичне лідерство та консенсус із низки питань. «На питання, чи будуть вибори 2019 року проведені за новою системою – пропорційною з відкритими списками, яка замінить одномандатні округи, корупціогенні для парламентських виборів, – відповісти без сарказму дуже важко, адже сьогоднішні настрої у Верховній Раді свідчать про відсутність будь-якого діалогу чи підготовки до серйозного розгляду проектів виборчих кодексів, – вважає Ольга Айвазовська. – Якщо політичні гравці і надалі будуть імітувати дискусію чи розгляд змістовних, важливих комплексних законодавчих ініціатив, то проекти виборчих кодексів матимуть таку ж долю, що й три попередні проекти законів про вибори народних депутатів».

Медіа-експерт, юрист, представник Платформи прав людини Олександр Бурмагін стверджує, що «інформація має почати працювати у виборах»: в Україні створено більше 150 публічних реєстрів, які надають доступ до різнобічної інформації, але повноцінно скористатися виборець може лише в умовах відкритих виборчих процедур. «При відкритих списках інформація має реальне значення, а голос майже ходить за кожним кандидатом. Вона насамперед дозволяє справедливіше розподіляти голоси виборців. Адже кожен громадянин голосує не тільки за партію, а і за конкретного кандидата від цієї партії, котрий будучи навіть 150-м у загальному списку, отримавши більшу кількість голосів, зайде до парламенту замість 15-го чи 25-го номера, який зазнає фіаско», вважає Олександр Бурмагін.

Як наголосила Світлана Конончук, виконавчий директор Українського незалежного центру політичних досліджень, «дискусія щодо інклюзивної виборчої системи повинна бути продовжена. А точніше кажучи – розпочата. Адже за всі три роки, що минули після Майдану, ми не чули ні відвертих дискусій з цього приводу на політичному рівні, ні пояснень суспільству, чому варіант відкритих списків є неприйнятним. не побачили конструювання і пошуків того варіанту виборчої системи, який був би компромісним», – зауважила Світлана Конончук. За її словами, виборча система і правила виборів у широкому сенсі слова є рамковими для розвитку політичних партій. Більш відкритий характер виборчих процедур покликаний стати черговим кроком до демократизації політичних партій, початок якій уже покладено вимогами дотримання гендерної рівності у виборах, публічним фінансуванням через державний бюджет. «Вибори за відкритими списками, на відміну від закритих списків, є елементом стимулювання партій до зміни стратегій в номінуванні кандидатів на виборні посади та одним із засобів скорочення ролі клієнтели у системі представництва, – упевнена Світлана Конончук.

Неурядові експерти звертаються до Верховної Ради з пропозицією провести раунд відкритих дискусій, які визначать основні точки, довкола яких можливе формування консенсусу щодо правил для чесних демократичних виборів, які відповідатимуть міжнародним і внутрішнім політичним зобов'язанням, а також вестимуть до їх справедливих результатів, які будуть визнаватися суспільством. Виборча реформа має носити системний характер і включати в себе комплекс позитивних змін, включаючи, зокрема, невідворотність покарань за виборчі злочини, і належну організацію виборів легітимною Центральною виборчою комісією.

Прес-конференція є частиною діяльності за проектом "Громадська підтримка реформування законодавства для парламентських виборів", який виконується Українським незалежним центром політичних досліджень спільно з Групою з реформування виборчого законодавства Реанімаційного Пакету Реформ за сприяння Міжнародної фундації виборчих систем, Центру демократії і верховенства права у межах проекту "Посилення коаліції РПР" і фінансової підтримки Єврокомісії, Агентства США з міжнародного розвитку, Міністерства міжнародних справ Канади та Посольства Великої Британії в Україні.

З питань додаткової інформації щодо прес-конференції просимо звертатися до Олени Зварич, прес-менеджера УНЦПД за телефоном 050 384 86 65.